

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 22 • Maribor, četrtek, dne 22. februarja 1940 • Leto XV

Ščitite socialne interese zavarovancev!

Predlog za razkroj socialnega zavarovanja

J. P.

Smrt Ljube Davidoviča

je globoko pretresla, ne samo njegove sorodnike, strankine prijatelje, temveč tudi vse dobro misleče Srbe, Hrvate in Slovence, posebej pa še socialistično delavstvo Jugoslavije, katero je videlo v njegovi osebi vzor človeka, državnika, čistega demokrata in nesebičnega politika.

Pokojni Ljuba Davidović ni iskal sebe, on je požrtvovalno in nesebično delal v javnem življenju za dobro države in naroda. Bil je vzoren demokrat po delu in duši, njemu je bila demokracija ideal, brez katerega ni pričakoval boljše in srečnejše bodočnosti za Jugoslavijo in človeštvo.

Pokojni Ljuba je bil tudi delavstvu in delavskim vprašanjem vedno in odkrito naklonjen in njegova vrata so bila vsem odprta, ter je bil z nasveti vsem na razpolago. Bil je iskren Jugoslovian v pravem pomenu besede. Enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev je bil cilj njegove politike, kakor ni nobenega dvoma, da ima največ zasluge za dosego sporazuma med združeno opozicijo in HSS, ki je bil baza vsemu nadaljnjemu delu v tem pravcu.

Tudi mi Slovenci moramo priznati, da ima pokojni Ljuba največ zasluge, da smo dobili našo univerzo. Nikdar ne bomo pozabili, s kako navdušenostjo je v spomlad 1919 sprejel deputacijo zastopnikov vseh tedanjih slovenskih poslanskih klubov v začetnem Narodnem predstavništvu, ko smo ga obiskali in mu sporočili željo in zahtevo vseh Slovencev, da se v Ljubljani ustanovi univerza. Kar nam je takrat iskreno in z veseljem obljubil, je tudi v najkrajši dobi izvršil.

Isto iskrenost in prijateljstvo do Slovencev, kakor do socialističnega pokreta, sem opazil vedno, kadar sem se srečal z njim. Zadnjič sem ga obiskal v spomlad 1939, ko je razlagal položaj, ki je nastal po sporazumu med ZO in dr. Mačkom, ter je tudi tedaj pokazal polno upanja na srečno notranjo preureditev države. — Tudi takrat, kakor vedno, me je vprašal, kako žive Slovenci in slovensko delavstvo, ki mu je bilo tako ljubo, kakor srbsko in hrvaško.

Slava njegovemu spominu!

Davidović je bil rojen 1863. l. in je postal srednješolski profesor. Bil je prvotno član radikalne stranke ter je s prijatelji osnoval srbsko demokratsko stranko okoli l. 1902., ki jo je prvotno imenoval stranko samostalec. Pokojnik je bil nekaj časa beograjski župan, večkrat minister in dolgo let poslanec. Skromni mož je živel v skromnih razmerah. Voja mu je vzela sina, v povojnih letih je izgubil ženo in hčerko ter je ostal sam, ako ne bi bil obdan od številnih svojih prijateljev.

Pogreb Ljube Davidoviča

Danes v sredo je bil pogreb šefa srbske demokratske stranke Ljube Davidoviča v Beogradu.

Potopljene ladjice

V tednu od 11. do 17. februarja je bilo potopljenih 15 nevtralnih ladij s skupno 47.000 tonami in 5 angleških s 39.000 tonami. Skupna tonaža od začetka vojne potopljenih ladij znaša skoro en milijon ton.

Istočasno pa javljajo, da so v bližini Pirenejskega polotoka zaplenile zavezniške ladje dva nemška parobroda in na Severnem morju 3000 tonski brod »Morea«.

Te dni smo čitali v časopisju, da sta stavili zagrebška in beograjska jugoslovska delavska zbornica in obe organizaciji ministru socialne politike predlog, da se tudi socialno zavarovanje parcelira in osnujejo trije samostojni zavodi za Srbijo, Hrvaško in Slovenijo posebej. Vest pravi, da sta obe zbornici izdelali podroben načrt, kako naj se parcelacija izvede.

Mi smo v našem listu že večkrat povedali in označili stališče svobodnih strokovnih organizacij delavstva in nameščentstva. Zato ni dvoma glede naše ga načela. Potrebno je poenostaviti poslovanje v socialnem zavarovanju s prenosom nekaterih poslov na okrožne urade, ki te posle definitivno rešujejo, da pridejo zavarovanci čimprej do svojih pravic, dočim naj ostane nadzorna oblast in vrši važnejše splošne posle, ki se tičejo gospodarske uprave in na-

čelnega izvajanja zavarovanja. Te, po stvarnem preudarku določene posle mora vršiti centralna ustanova pod uplivom delavskih in nameščentovskih zastopnikov, da se ne prikraja zavarovalna politika po kratkovidnih načelih posameznih lokalnih faktorjev. To dejstvo je važno.

Socialnopolitični delavski interesi so pa po vsej državi enaki, zato mora tudi socialna politika biti po vsej državi enaka, vodena po enakem sistemu in se po enakem sistemu izpopolnjevati. Podjetniki v Sloveniji so tudi za cepitev, zagrebški strokovnjak gospodarskih krogov Bauer pa vidi v razcepu zavarovanja veliko škodo za zavarovanje.

Navadno varanje javnosti je, če trdi jo zastopniki kapitala, da bodo potem pokrajine razpolagale z rezervami zavarovanja pri pospeševanju gospodar-

stva. Zakaj vse rezerve, ki so se zbrale v skoraj dvajsetih letih, znašajo le okoli pol milijarde dinarjev in so večinoma investirane v nepremičninah in deloma v svobodnih in obveznih posojilih, bi letno jako malo pomenile, če bi se po pokrajinah porabliale v take namene. — Razen tega so te rezerve jamstvo za dajatve zavarovancev, ki morajo biti absolutno varno naložene. Ta razlog absolutno ne drži. Pravi razlog je v osvojitvi absolutne pokrajinske oblasti nad temi zavodi, kar pa za delavstvo ne bi moglo biti ugodno. Delavstvo ima po vsej državi enake socialne potrebe in enake pravice mu morajo biti zagotovljene po vsej državi.

Potrebne so recimo samoupravne reforme te javne socialnopolitične ustanove, ali parcelacija more biti zavarovancem le škodljiva.

Krvavi boji brez prestanka na Finskem

Finci javljajo velik uspeh ob Ladoškem jezeru. — Rusi pravijo, da so zavzeli na Karelijski ožini doslej skupno 475 utrjenih finskih položajev, med temi 29 betoniranih.

Na Karelijski ožini pri Summi ozir. med Koivistom in reko Vuoksi so boji ponehali, odkar so se pred par dnevi Finci umaknili v drugo obrambno linijo. Vsekakor je računati s tem, da se bodo boji skoro zopet obnovili, čim bodo Rusi pritegnili nove rezerve in izpopolnili vojni material. Boji ob reki Tajpali, t. j. na skrajnem vzhodnem koncu Karelijske ožine, še trajajo.

Rusko poročilo pravi, da so ruske čete zavzele na Karelijski ožini 475 utrjenih finskih položajev, med temi 29 betoniranih.

Rusko armadno poveljstvo je obenem z operacijami na Karelijski ožini pričelo ofenzivo tudi vzhodno od Ladoškega jezera, z namenom, da bi prodrlo finsko fronto in prišlo ob severni obali Ladoškega jezera za hrbet Fincem na Karelijski ožini. V tem slučaju bi bila Mannerheimova utrjena linija padla brez boja, ker bi se bili Finci morali umakniti, ako ne bi bili hoteli priti v ujetništvo. Severovzhodno od Ladoškega jezera je operirala 18. ruska divizija, okrog 18.000 mož. Boji s to rusko divizijo so trajali najmanj 14 dni. Finci so se poslužili taktike napadanja prometnih žil v zaledju te divizije, uničevali so provijantne kolone itd., dokler niso dočela izolirati divizije v neizmerni snežni pustinji.

Nato je sledil finski napad z boka. Po zahtevu finskega armadnega poveljstva je bil vjet celoten štab 18. divizije z zastavo vred.

Na ostalem delu vzhodne fronte vzdolž finske meje proti severu vlada že dalj časa zatišje, istotako tudi pri Petsamo (Pečengi). Na teh položajih so imeli Rusi priliko v tem času zbrati nove rezerve in je pričakovati v kratkem novih ruskih podvigov proti finskiim postojankam. Baš na teh mestih postane položaj za Fince lahko usoden, ako ne bodo imeli dovolj rezerv ali dobili pomoči od zunaj.

Nova ruska ofenziva proti Vilpuriju

Poročila iz Finske soglašajo v tem, da je položaj za Fince izredno težaven in to zlasti na njih desnem krilu na Karelijski ožini ter v središču Mannerheimove obrambne črte. Sovjetske čete so zavzele nekatere otoke v Finskem zalivu in trdnjavo Koivisto, ki je bila nekaka osrednja obrambna točka zapadnega dela Mannerheimove utrjene črte na Karelijski ožini. Med tem so Rusi zavzeli tudi Muolo v središču Mannerheimove črte. Izgleda, da bodo Finci zato prisiljeni izprazniti postojanke ob reki Tajpali, na skrajnem vzhodnem delu Mannerheimove črte, ob Ladoškem jezeru.

Ozadje bolgarske vladine krize

Bolgarija naj se vrne k demokraciji.

Po poročilih inozemskih listov, čijih informacije izvirajo od njihovih dopisnikov v Sofiji, je odstop ministrskega predsednika Kjuzevanova posledica volitev, ki so pokazale, da je narod do grla sit diktature, katero je hotel Kjuzevanov nadaljevati in mogoče še spopolniti. Z dobro znanimi metodami je njegova vlada dobila večino na deželi.

Toda v Sofiji, kjer je bilo nadzorstvo od strani javnosti in ni bilo mogoče delati z istimi metodami kot na deželi, je

bilo izvoljenih vseh 20 opozicijskih kandidatov.

Kjuzevanov je padel na »volilni zmagi«, kakor Jevtić ali Stojadinović pri nas. Za novega predsednika vlade profesorja Bogdana Filova trdijo, da hoče odločno demokratičen pravec in da je za njim predsednik zadnjega ustavno izvoljenega sobranja Mušanov.

Tkanine v Nemčiji morajo vsebovati 70 odstotkov umetne volne in 30 odstotkov prediva, ki se pridobiva iz starih cunj.

Pripravljenost na bližnjem vzhodu

Uveljavljen je obrambni zakon v Turčiji.

Turška vlada je odredila, da stopijo v veljavo izredna pooblastila, ki jih je parlament odobril vladi pred enim mesecem za slučaj skrajne sile. Iz tega sklepajo, da presoja turški državni položaj zelo črnogledno.

Seveda je mogoče, da so to samo priprave za vsak slučaj, kot jih pozna dandanes vsaka država. Tudi dejstvo, da je zakon stopil v veljavo mesec dni po izglasovanju, ne pomeni mogoče nič posebnega, kajti za izvedbo takega zakona so potrebne gotove precej obsežne predpriprave. Prav tako ne pomeni neposredne nevarnosti delna mobilizacija. — Bodoči tedni pa bodo pokazali v čem je stvar.

Obisk romunskega kralja v Rimu

in njegov pomen.

Pred kratkim se je mudil v Rimu poslanec romunskega kralja Carola, ki je uredil vse potrebno za obisk romunskega kralja v Italiji, ki bo koncem marca. Italija ima poseben interes na Romuniji, ki je najbolj izpostavljena država v jugovzhodni Evropi, ne samo po svoji legi, ampak tudi radi petroleja. — Italijanskemu režimu je mnogo na tem, da bi se Romunija ne zapletla v vojno ter da bi utrdila svoj položaj s sporazumom z Madžarsko in Bolgarijo. Kajti pričetek zapletljajev z Romunijo bi značil uvod v vojno v italijanskem interesnem področju, takorekoč pred vrati Italije. Tedaj bi bila Italija tudi sama neminovno postavljena pred odločitev, s kom in proti komu.

Potopljen angleški rušilec nemška podmornica in zaplenjene tri nemške trgovske ladje.

Dočim na zapadni fronti ni bojev, pa vlada tem večja živahnost na morju. — Dne 18. februarja je bil torpediran angleški rušilec »Daring«. Doslej je Anglija izgubila že pet rušilcev, vendar samo dva vsled torpediranja.

Pomagajte rudarskim upokojemcem!

Odpomoč je nujna — *as ob-...-...*

Že večkrat smo v našem listu opisali bedo naših rudarskih in plavžarskih upokojemcev, ki s svojimi nizkimi pokojninami spričo vedno večje draginje ne morejo živeti. Vodstvo »Zveze rudarjev Jugoslavije« se je pobrigalo za to že lansko leto. Ministrstvo za šume in rudnike je odgovorilo, da se sredstva centralnega sklada za sanacijo pasivnih pokojninskih blagajn ne morejo uporabljati za zvišanje pokojnin.

Med tem je pa Glavna bratovska skladnica v Beogradu povišala pokojnine svojim upokojemcem za 20 odstotkov — Glavna bratovska skladnica v Ljubljani pa prošnji naših upokojemcev

ne more ugoditi, ker komaj krije izdatke z dohodki. In vendar se mora nekaj ukreniti, ker upokojemci z mesečno pokojnino od din 160 do din 300 oz. din 600 ne morejo živeti.

Sedaj se v revirjih vrši neka akcija za organizacijo upokojemcev, seveda pod firmo neke skupine. Mi načelno nimamo nič proti temu, če se kdo organizira, ali želimo pa tistim, ki se trudijo za upliv v tej organizaciji povedati, da naj *... ..* zastavijo svoj upliv pri vladi v Beogradu, kjer edino leži ključ do rešitve tega za upokojemce tako nujnega vprašanja.

Kaj je z zedinjenjem radikalov?

Novi predlogi.

Očividno postaja, da je od zedinjenja radikalov odvisna ohranitev današnje vladavinske kombinacije in od tega zopet volitve. Vlada se naslanja na SDK in zemljoradnike v Bosni in Hercegovini. Ali to ni zadostno za srbski del vlade.

Novi predlogi D. Cvetkovića niso znani. Pomembno pa je, da predsednik vlade govori o identičnosti svojih nazorov s šefom radikalne stranke, dočim ostaja Aca Stanojević razmeroma molčeč.

Stališče glavnega odbora je vsebovano v zahtevi, da se radikalna stranka obnovi. Ko se izvede obnova, bo mogoče pričeti razpravljati o možnosti za eventualni vstop JRZ in drugih odcepljenih radikalov.

Dočim se v srbskem tisku govori o enostavnem pristopu JRZ v novo stranko, piše slovenski tisk vladne stranke drugače. »Jasneje povedano, pomeni to,

da JRZ hoče dalje ostati in obstojati, in na drugi strani je pogajanje, da se stranka razširi in okrepi z elementi, ki so ji po ideologiji jako blizu, zlasti pa, da se razširi na nove kroge, ki so jo osnovali in pozneje prešli k desidentom.« Tako pravi »Slovenec«. Podobno stališče je zavzel musliman Džafer Kulenović.

Očividno je, da v teh pojmovanjih ni skupnih točk. Negotovo je, kakšen bo konec razgovorov, ki se vrše. Sodeč po izjavah članov glavnega odbora oni ne mislijo na kapitulacijo.

Mogoče je domnevati, da se radikali še bolj približajo demokratom. Ovir ni drugih, kakor da se demokratom ne dopušča položaja največje meščanske opozicijske stranke v Srbiji. Čim se ta vprašanja razčistijo, bodo volitve razpisane. Srbija mora tedaj dati večino današnji koaliciji neglede na svoje pravo razpoloženje.

»R. N. B.«

Razno

Prepovedano povišanje cen za 31 vrst blaga. Brez predhodnega dovoljenja ministra za trgovino in socialno politiko je prepovedano povišati cene za: kruh, moko (izvzemši Ogg), otrobe, domače testenine, riž, kavo in njene surogate, čaj, jedilno olje (razen v steklenicah in ročkah do 5 kg), sveče vseh vrst, parafin, drva, premog, molino, srbsko platno, bombažno platno beljeno, pravi gradl obeh najcenejših vrst, kretan obeh najcenejših vrst, bombažno prejo, sukanec od 200 do 1000 jardov (vse vrste razen svilenege), flanelo in parient za obleke, sukno, volno za pletenje in vezenje, lopate, koste, srpe in motike. Pod predpisane uredbe o kontroli cen ne spada prodaja lastnih proizvodov kmetovalcev.

Finančni organi imajo nalogo, da nadzirajo gostilničarje oz. cene vinu in žganju, ako in za koliko so se zvišale od uveljavljenja nove uredbe o drž. trošarinah. Izgleda namreč, da so gostilničarji zvišali cene pijači, vinu in žganju pod pretvezo višje obdavčitve, na prodajalce oz. pridelovalce vina in žganja pa so pritiskali, da so jim pod pretvezo višje obdavčitve morali znižati nakupne cene. Takim gostilničarjem bodo predvsem odklonjene prošnje za dovolitev trošarinskih plašav.

Otrpnenje možganov. V Dalmaciji se je pojavila nevarna bolezen, otrpnenje možganov. Pojavlja se tudi drugod. V Makarski dve obo-

lenji, pet v Slavonskem Brodu, eno obolenje v Vinkovcih. V splitski bolnici je 15 bolnikov, od katerih so trije iz Splita in štirje iz Solina. V več krajih so zaradi epidemične bolezni zaprli šole.

Tudi sodrug Behnė v Parizu. V pariškem »Československem Boju« je izšel obširen članek o Českoslovaški izpod peresa bivšega podpredsednika čsl vlade in dolgoletnega železniškega ministra s. Rudolfa Behnė, enega izmed najodličnejših prvakov českoslovaške socijalne demokracije. S. Behnė je užival v Pragi vsa leta po prevratu neomejeno priznanje visokih državnih sposobnosti. Tudi on se je torej umaknil v inozemstvo ter vstopil v krog dr. Beneševih sotrudnikov.

»Žrtvujte svoje lase za domovino!« Ta oklic je objavila »Leipziger Neueste Nachrichten« te dni. Zbirajo pa lase že več mesecev. Doslej so zbrali mesečno po dvajset do trideset centov ženskih las samo v Leipzigu. Lase bodo porabili za izdelavo uniform, preprog in klobučevine.

Iz vzhodne Afrike izgnani Nemci. DNB. V noči od 11. na 12. februarja se je pripeljal v dveh posebnih vlakih v Berchtesgaden 442 Nemcev iz vzhodne Afrike, katere so Angličji izgnali in so se minuli petek pripeljali z italijanskim parnikom »Urania« v Trst. Med izgnanimi Nemci je 316 odraslih in 146 otrok. V poznih nočnih urah so izgnance pozdravili številni sorodniki z domačini.

Doma in po svetu

Ali čiščenje ali več vzgoje. Beseda čiščenje je postala politična fraza. Čiščenje ima lahko različen pomen. Vedno nastane vprašanje, kdo čisti in zakaj. Za zgled vzemimo kmeta, čeprav politiki malo razumejo kmetiško delo, dasi mnogo govore o čiščenju, kadar jim »plevele«, to je, neljuba stvar rase čez glavo. Kmet dela s plevelom bolj pametno. Sproti in ob določenem času okoplje in opleve svojo njivo, da more setev svobodno rasti in se razvijati. Neguje setev, svobodo prostora in tisti ji preskrbi, da se po svoji naravi lepo razvija na pogojeni njivi. O kmetu, ki pušča, da setev prerase plevel in jo zamori, pravijo, da je nemaren in zanikern, ker ne pozna najprimitivnejše nege svoje setve. Prepozna nega setve je podobna težki operaciji, ki ne more nadomestiti prvotne nege. Dober kmet tudi ne spravlja svoje setve pod koš, lonec ali v klet, ker tam ni prave nege in ne svobodnega njenega razvoja. Zdrava in svobodna nega je naravna in potrebna prej, preden plevel zarase setev. Nega in nje duh uniči plevel v zdravi svobodni konkurenci. Ta nega za svobodnega človeka je pa duhovna konkurenca v vzgoji, kakršno zahteva sedanja doba razvoja.

Zakaj je dr. Maček sklenil sporazum brez ozira na stranke združene opozicije. V »Hrvatskem dnevniku« čitamo, da so srbske stranke razbite na vse vetrove. Zato hrvatski narod ni mogel čakati, da bi se te stranke, od katerih vsaka ljubosumno zahteva pravico prvenstva zase, zedinile in združene z močjo hrtvaskega naroda izsilile izvedbo skupne volje hrtvaskega in srbskega naroda. Srbski nadstrankarski faktorji, ki tudi odlično poznajo voljo srbskega naroda in kateri o njegovem interesu in odnosih napravljajo gotovo ne vodijo manj računa kot srbski strankarski prvaki, so dali inicijativo, da se začne reševati hrtvasko vprašanje na temelju, na katerem je napravljen sporazum z dne 24. avgusta. Ne bi bilo pametno od strani dr. Mačka in Hrvatov, ako bi bili odbili to inicijativo... Ta izvajanja so značilna, ker je pred leti bilo mnenje hrtvaskih politikov drugačno, kot 24. avgusta 1939 in danes.

Kdo bo predsednik srbske demokratske stranke. Po nekaterih vesteh prihajata po smrti Lj. Davidovića v posev kot predsednik stranke Milan Grol, ki je najstarejši član stranke, ali pa vseučilišni profesor dr. Božo Marković.

Državni vpokojemci bodo dobili povišane pokojnine? Napovedujejo, da se bodo s 1. aprilom povišale pokojnine državnim vpokojemcem in da bo najnižja pokojnina znašala din 700.—. Bi bilo prav... ..

Zaključna seja banskega sveta dravske banovine v Ljubljani je bila dne 19. t. m. Banski svetnik dr. Leskovar je predlagal resolucijo za organiziranje banovine Slovenije. Sprejetih je bilo še deset drugih resolucij.

Povišanje mezd delavcem v cementarni »La Dalmatienne« v Dalmaciji je odredila izpostava banske uprave v Splitu. Vsem nekvalificiranim delavcem se zvišajo postavke kolektivne pogodbe za 30 odstotkov; kvalificiranim delavcem se bo plačevalo v prvi kategoriji po 10 din na uro, v drugi kategoriji 9 din in v tretji kategoriji po 8 din na uro.

S. Blum o cenzuri. V Franciji imajo tudi uvedeno cenzuro, o tej cenzuri se čuje mnogo pritožb. O teh pritožbah je razpravljala tudi parlament na pobudo s. Bluma, ki je v utemeljitvi svoje interpelacije rekel: »Prepričan sem, da govorim v imenu vse zbornice, ako ugotovim, da sme predstavljati cenzura samo orodje narodne obrambe in da bi je ne mogli trpeti, ako bi iz nje napravili pomožno sredstvo vlade.« Ves parlament je ploskal njegovim izjavam, kajti s. Blum je točno označil, kje je meja cenzure.

Pet železniških oblastnih direktij v državi. Po najnovejših določbah bo v naši državi pet železniških oblastnih direktij, in sicer v Nišu, Novem Sadu, Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu.

Preventivna cenzura v Romuniji. V Romuniji je uvedena predcenzura za vse tiskovine, v kolikor ne gre za tiskovine izključno trgovskega značaja. Prestopki se bodo kaznovali z ječo od enega meseca do dveh let.

Bivši romunski ministrski predsednik in pravak kmečke stranke Maniu pred vojnim sodiščem. Romunska vlada je obtožila predsednika sedaj razpuščene kmečke stranke Maniuja radi izjav, ki jih je dal zastopnikom tujega tiska. V teh svojih izjavah se je zavzel za obnovo demokracije v državi in za sodelovanje z Anglijo in Francijo v zunanji politiki. — V Romuniji imajo takozvani avtoritarni režim in so vse stranke razpuščene. Edino le vlada ima svojo stranko, na katero opira svoj režim. — Položaj v Romuniji je približno tak, kot je bil pri nas ob izklicanju diktature. Romunska diktatura je zadnji dve leti imela mnogo opravka z izrazito fašističnim gibanjem »Železna garda«, ki jo je iztrebila na ta način, da je njene voditelje postrelila.

Bela knjiga Vatikana o preganjanju katoličanov v od Nemcev zasedeni Poljski je izšla.

Vojna je dvignila promet v Trstu. Zaradi vojne si je izbralo mnogo prekomorske trgovine za svoj promet Trst in druga italijanska pristanišča. Prizadeti so Amsterdam, Antwerpen in Rotterdam. Nove poti se poslužuje zlasti Nizozemska Indija. Tako je postala Italija tranzitni most za blago iz mnogih dežel.

V Angliji napovedujejo spremembo v vladi. Del angleškega tiska je nezadovoljen s sedanjo Chamberlainovo vlado. Očividno se tisku razvijajo vojni dogodki prepočasi.

113 novih ladij s 502.000 tonami nosilnosti je dobila angleška trgovinska mornarica od začetka vojne, zgubila pa je 141 ladij s 594.000 tonami nosilnosti.

Koliko porabi Anglija za svojo tajno službo. Proračun angleškega zunanjega ministrstva znaša nad en milijon funtov sterlingov. Od tega zneska se porabi samo za tajno (to je špijonažno) službo 400.000 funtov ali skoraj 90 milijonov dinarjev.

V Paragvayu v Južni Ameriki se vračajo k demokraciji. Paragvayski diktator general Jose Felix Estigarribia je dal izjavo, da bo v državi obnovljena demokracija s svobodnimi volitvami.

Hranarina za bolnike, ki se zdravijo v državnih in banovinskih zdraviliščih na stroške države ali banovine, se za ta čas zdravljenja ne bo izplačevala. Tako je odločil stol sedmorice. Če pa bolnik dokaže, da se zdravi na svoje stroške, dobi hranarino. Člani, ki imajo rodino, pa tudi v teh primerih dobe polhranarino, kadar imajo pravico do nje.

Zane Grey:

72

Mož iz gozda

Bo ni ničesar bolj ljubila kot rvanje za šalo s črnim medvedom. Mus ni bil niti velik, niti zelo težek, in v metanju z močno in mišičasto deklico je včasih slabo odrezal. V dobro mu je bilo šteti, da se je očividno zelo pazil, da ne bi bil Bo preveč zgrabil, tako da bi jo bolelo. Nikdar ni grizel ali praskal, četudi ji je včasih dal prav poštene udarce s svojimi šapami; potem je Bo ponavadi stisnila svoje orokavičene pesti; in mu jih je pošteno naložila po grbi.

Nekega popoldneva, pred večerjo, ki so jo pripravili vedno zelo zgodaj, sta gledala Dale in Helen, kako je Bo dražila medveda. Bila je razposajena kot redkokdaj, polna življenja in bojaželjnosti. Tom je ležal zleknen na travi in oprezoval s svojimi mežikajočimi svetlimi očmi.

Ko sta Bo in Mus v tesnem objemu padla na tla in se valjala, da sta se kar prekopicovala, je Dale opozoril Helen na kuguarja.

»Tom je ljubosumen, Čudovito, kako so živali podobne ljudem. Nocoj bom moral Musa zgodaj zapreti, sicer bo prišlo do boja.«

Helen ni mogla opaziti ničesar vznemirjujočega na Tomu, razen da ni bil baš dobro razpoložen.

Med večerjo sta izginila medved in tudi kuguar, kar pa so opazili šele čez čas. Dale je žvižgal in klical, toda nobenega izmed obeh nasprotnikov ni bilo na spregled. Naslednje jutro je bil Tom zopet na me-

stu, zvit v klopčič je ležal ob vznožju Bojine postelje. Mus pa se ni vrnil.

Ta okoliščina je vznemirjala Daleja. Napotil se je iz taborišča in vzel Toma s seboj. Ko se je vrnil, je pripovedoval, da je zasledoval Musovo sled kolikor daleč je mogel in potem poskusil, pripraviti Toma do tega, da bi bil iskal naprej in šel po sledi dalje; toda kuguar ali ni hotel ali pa ni mogel slediti. Dale je rekel, da Tom ni nikdar maral za medvedje sledove, ker sta si bila kuguar in medved od nekaj sovražnika. Na ta način je zgubila Bo, ali zgolj slučajno, ali pa vsled sovražnih nagibov enega izmed svojih tovarišev, s katerimi se je lahko igrala.

Naslednjega dne je preiskal lovec bližnja pobočja in se povzpел celo na nek gorski vrh. Ni pa mogel najti nobenih sledov za Musom, pač pa je povedal, da je našel nekaj drugega.

»Dekleti, ali hočeta še enkrat doživeti kakšno razburjenje?«, je vprašal.

Helen je smehljaje se prikimala, Bo pa je odgovorila z robato besedo.

»In nimata nič proti temu, ako vaju bo kot dobra otroka močno prestrašilo?«, je nadaljeval.

»Mene ne morete prestrašiti«, je bahavo izjavila Bo. Toda Helen je gledala nekam zaskrbljeno.

»Gori v neki sodolici sem nalezl na enega izmed mojih konj, — nekega šepastega rjavca, katerega še nista videli. Tega je medved mravljinčar, na katerega smo zadnjič uprizorili lov, usmrtil; zgoditi se je moralo to kakšno uro poprej predno sem prišel na dotični kraj. Kri je še curljala iz njega in medved je odgriznil in požrl šele majhen košček mesa. Toda

nocoj ponoči se bo vrnil. Šel bom še enkrat gori na prežo in mu bom upihnil luč življenja. Najbolje bo, ako pojdeti z menoj, ker vaju ne bi rad pustil čez noč sami tu doli.«

»Ali boste vzeli Toma s seboj?«, je vprašala Bo.

»Ne. Medved bi ga utegnil zavohati. Razen tega Tom tudi ni zanesljiv, kadar se gre za medveda. Tudi Pedra bom pustil doma.«

Ko so naglo povečerjali in je Dale pripeljal konje v taborišče, je sonce že zašlo. Globoke sence so se vlačile po dolini, med tem ko so se gorski grebeni še vedno svetili v zlatem sijaju.

Rabili so skoro eno uro naporne ježe, predno so premerili cikcakasto pot po pobočju, po kateri jih je vodil Dale, tako, da ko so se povzpeli na višino in so konji dospeli iz gozda na plan, je že legel mrak. Kolikor daleč je seglo oko, je videla Helen valovito košenino, obdano od gosto zaraščenih gozdov, od katerih so se mestoma odcepili raztreseni pasovi dreves. Tu in tam so stale posamezne skupine dreves kot otoki na travniku.

Pogled v ozračje v višini tritisoč metrov je nudil v mraku, predno se je spustila jasna in mrzla noč, redek užitek. Bilo je, kot da bi človek gledal skozi na rahlo okajeno steklo. Predmeti so bili vidni celo na velike daljave. Na zapadu, kjer je zadnji blišč sončnega zahoda ležal nad temno, od smrek nazobčano črto obzorja, se je stapljal prozorni zlati trak z živo, kot zvezda se lesketajočo modrino, — tako izredno lepo, da je Helen samo gledala in gledala, vsa prevzeta od občudovanja.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

HRASTNIK

Nekaj o »enotnosti«. Imamo ljudi, ki so ob raznih prilikah na vso moč vpili po enotnosti. To je bilo zlasti pri mezdnihih gibanjih itd. Kako malo pa jim je mar resnična enotnost delavstva, se jasno vidi iz naslednjega primera: Z ozirom na volitve delegatov v Bratovsko skladnico, ki se bodo vršile pri nas v nedeljo 25. februarja, je pozvala naša razredna strokovna organizacija »Zveza rudarjev Jugoslavije« tudi JSZ in NSZ k enotnemu nastopu, ker je bila mnenja, da bi to z ozirom na sedanje razmere našlo ugoden odmev. Dočim je JSZ odgovorila pritrdilno in se razgovorila po svojih predstavnikih tudi udeležila, je nacionalna NSZ to odklonila, češ, da je tak njih soglasen sklep. To si velja dobro zapomniti. Poznamo ta njihov »soglasen« sklep, poznamo pa tudi okoliščine, ki so narekovale nacionalnim tako samozavest, pri tem pa dostavljamo, da so stali nacionalni na zelo napačno karto. Sicer pa bodo volitvi sami pokazali, komu bodo s tajnimi volitvami izrekli svoje zaupanje. Izbire je vsekakor dovolj, saj so kar tri liste. Zveza rudarjev gre v volitve brez skupne propagande, ker sodelo se bo po delu. To bo delala tudi v bodoče brez ozira na grdo obkrovanje nasprotnikov, ki poznajo rudarja le v volitvah. — Odbor.

Javno zborovanje rudarjev. V četrtek, dne 22. t. m. ob pol. 4. uri pop. se bo vršilo v dvorani Konzurnega društva javno zborovanje, ki ga sklicuje Zveza rudarjev Jugoslavije za predstojajoče volitve v bratovsko skladnico in II. skupino. Referenti ss.: Arh. Malovrh in Eržen. Vse rudarje brez izjeme vabimo, da se zborovanja gotovo udeležijo. — Odbor.

Občni zbor »Vzajemnosti I« se je vršil prošle nedeljo v dvorani »Konzurnega društva rudarjev«. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je bilo društvo v pretečenem poslovnem letu zelo delovno, saj zaznamuje celo vrsto prireditev raznih odsekov, tako pevskih, dramskih in gostovanj. Povsod so ti nastopi uspešno zaključili. Med prireditve večjega obsega pa moramo vsekakor prištevati uspešno prireditev 15. letnice obstoja pevskega odseka in uprizoritev operete »Erika«. Tudi računski zaključek je ugoden, saj izkazuje 26.000 din prometa. Društvo si je nabavilo tudi klavir, kar je velike važnosti z ozirom na bodoče prireditve. Poročila so bila soglasno sprejeta, na stavljenih pripombah pa so dajali odborniki tudi pojasnila. Pri volitvi novega odbora ni bilo mnogo sprememb. Kot predsednik je bil soglasno izvoljen s. Kosmos Jože, ker se je dosedanjí predsednik s. Ivanc tej časti odrekel. Naloga, ki čaka novi odbor nikakor ni lahka. Treba bo poživeti ponovno vse odseke, pa tudi sicer skrbeti, da kulturno delo ne bo zastalo, temveč da se bo še dvignilo, zlasti s predavanji, katerih smo v pretečenem letu pogrešali. Žal da delegat zveze ni bil navzoč. Novemu odboru želimo mnogo uspeha!

KRANJ

Komedija na delavskem odru. Dramatični odsek »Vzajemnosti« vprizori v nedeljo, dne 25. februarja ob 16. uri v »Cankarjevem domu« velenjansko komedijo v 3 dejanjih »Faun«, spisal Eduard Knobloch. Ta komedija je pred leti zela velik uspeh po vseh gledaliških odrih. »Faun« je komedija, ki zelo zanimivo prikazuje družabne odnose v angleški aristokratski družbi in ki tudi ponekod globoko posega v vsakdanje današnje življenje. — Delavci in delavke, posetite to prireditev v čimvečjem številu.

1078 brezposelnih je prijavljenih na tukajšnji ekspozituri Borze dela. Istočasno pa dobijo delo 3 kuharice, 1 mlada sobarica, 2 hlapca in 5 kmetijskih dekel. — Toliko brezposelnih menda ekspozitura Borze dela še ni zaznamovala. Procentuelno je med njimi največ sezonskih delavcev, ki so že tretji mesec brez vsakega zaslužka; navezani na skromno podporo od Borze dela, v kolikor so do nje po zakonu sploh upravičeni. Poslovanje Borze dela v zvezi z izplačevanjem podpor ne odgovarja. — Od dneva prijave pa do izplačila prve podpore potече večkrat še enkratna zakonita doba.

»Delavska nabavljalna zadruga« r. z. z. o. j. ima v nedeljo, dne 25. februarja svoj prvi redni občni zbor in sicer ob 9. uri v »Cankarjevem domu«. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo upravnega in nadzornega odbora. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 5. Volitev treh članov upravnega odbora. 6. Volitev nadzorstva. 7. Slučajnosti.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Na sestanku, ki se je vršil minuli mesec je bilo sklenjeno, da se bodo odšli vršili redno vsak mesec sestanki, na katerih bodo govorili seznanjali sodružice in sodruge z delavsko socialno zaščito, pomenom strokovne in kulturne organizacije itd. Drug tak sestanek se bo vršil v soboto, dne 24. t. m. s pričetkom ob 7. uri zvečer v gostilni ge. Katicke Rojko na Aleksandrovi cesti. Poročilo bodo ss. dr. Reisman, Petejan in Eržen. — Sklicateli.

TISKOVNI SKLAD

Trbovlje: Neimenovani din 25, din 20, din 10, din 10, din 6, Kranar Ivan din 10, Učakar Jože din 5, Tratnik Avgust din 5, Pobilšaj Hinko din 3, Metec Matevž din 2, Gluk Franc din 2, Razborski Karl din 2, Učakar Franc din 2, Pikel Jernej din 2, Vidic Franc din 2, Berger Jože din 2, Radič Alojzija din 1, Kapa Franc din 1, Golouh Rudolf din 1, N. N. din 1. — Skupaj din 112 zbral s. Tratnik. Iskrena hvala. Posnemajtel!

LJUBLJANA

Povišanja plač občinskim uslužbencem ne bo, dokler država ne bo povišala plač svoje-mu uradništvu, je izjavil ljubljanski župan na proračunski seji, dne 20. t. m. Seja je sprejela proračun, ki znaša 131.3 milijone dinarjev.

Godba »Zarja« je priredila delavski prosvetni večer v soboto, dne 17. februarja v Siskri pri »Keršču«. Sodelovali so tudi člani in članice »Vzajemnosti« ter s tem potrdili, da boli in bolj napreduje izobraževalno delo delavstva. Program sicer ni bil visoko umetniškega značaja, pač pa je zaradi svoje preprostosti ustre-

MARIBOR

Zgraditev mostu čez Dravo, ki bi vezal Pobrežje z mestom, je vsak dan bolj pereče. Poleg ogromnega prometa bi to zvezo zlasti potrebovali delavci, ki jih gotovo nad tisoč stanuje na Pobrežju, dočim opravljajo službo v tekstilnih tovarnah v mestu. Ti delavci morajo na jutranjo zmeno že zgodaj zjutraj z doma, da pridejo pravočasno v tovarne. Dolej so lahko uporabljali brod za prevoz, kar je pa sedaj odkar je voda silno upadla, domala onemogočeno, ker vozi prevoznik lahko samo s čolnom, v katerem je sicer prostora za 24 oseb, sedaj pa jih lahko naloži samo po pet naenkrat. Že parkrat se je zgodilo, da so nekateri delavci in delavke čakali že ob 4. uri zjutraj ob Dravi, da bi prispel čoln, ki je na običajni sredi Drave in so radi tega morali čez glavni most in zamudili službo, kajti čez glavni most v Melje, kjer so tekstilne tovarne, je daleč. Ko so se minulo soboto peljali nekateri delavci s čolnom preko Drave, je pripela naproti velika ledena plošča in se je le spretnemu ravnarju brodarja zahvaliti, da je čoln ušel nevarnosti, ki mu je pretila. Prizadeti prebivalci na Pobrežju, prav tako pa tudi v Melju so upravičeno nevoljni, da se temu perečemu vprašanju ne posveča več pažnje.

Zapisu se si nadure in ne podpisuje ničesar! Te dni je dobil nek pomožni delavec, ki je delal pri veletrgovcu s sadjem za nadure okrog din 6.500. Čeprav je imel kot pomožni delavec izredno nizko mezd, se mu je tekom zadnjih treh let vendarle nabrala ta lepa vsota za neplačane nadure in jih je tudi iztožil, ker si je nadure vsa leta vsak dan sproti zapisoval ter jih na ta način pred sodiščem dokazal. Ko pa je odšel iz službe, je zahteval podjetnik, naj podpisuje prejem mezd, pa je delavec odklonil vsak podpis s popolnoma pravilnim odgovorom, da mora itak dobiti mezdno izplačilo, brez podpisa. Gospodar pa bi lahko potem pripisal, da je izstopil popolnoma izplačan in da nima ničesar več terjati, pa bi ne mogel dokazati, da je bilo to šele naknadno pripisano. Seveda je bil ta delavec zaveden in se je naučil tega postopanja iz čitanja »Delavske Politike«.

2. seja mestnega sveta mariborske mestne občine se bo vršila v torek, dne 27. februarja s pričetkom ob 18. uri v mestni posvetovalnici; obravnavali bodo proračun.

Radi pomanjkanja premoga so poleg mariborskih osnovnih šol zaprte tudi I. in II. deželska meščanska šola ter II. deška meščanska šola. Ponekod pa so morali biti učenci med poukom občejeni v plašče, ker je bilo preslabo zakurjeno, zato je pričakovati, če ne bo v kratkem premoga, da bo pouk ustavljen na vseh osnovnih in meščanskih šolah.

Brezvestni spekulanti skušajo tudi sedaj v tej težki dobi izrabljati neugodne prilike in bogateji na račun revnega prebivalstva. Ta nečedni posel zlasti cvete na podeželju, kjer ne morejo prebivalci vedno tako kontrolirati vzmetrajajočih vesti in čisto nasadejo ter prodajajo razne pridelke in predmete po prav nizkih cenah, ker jih spekulanti premotijo z govoricami o neposrednem izbruhu vojne itd. — Take prišepetovalce in spekulante naj prizadeti prijavijo najbližji oblasti, ki naj strogo nastopijo proti tem pijavkam.

Cena živinski krmi je v zadnjem času silno poskočila in prodajajo na trgu 100 kg krme po din 140 do din 150. Revni mali kmetje in kočarji, ki nimajo dovolj krme niti takrat kadar je dobra letina, so letos zlasti hudo udarjeni. Cena krmi je tako silno poskočila, da so primorani prodajati živino po skrajno nizkih cenah. Tudi v tem pogledu bi bilo treba nekaj ukreniti v zaščito malih kmetov, kočarjev in viničarjev.

Radi pomanjkanja električnega toka so v nekaterih tekstilnih tovarnah uvedli več nočne-ga dela, ker je podnevi elektrarna Fala silno obremenjena. Toka primanjkuje predvsem radi tega, ker je Drava zelo padla, daleč nad Falo je Drava še vedno zmrznjena.

Zakaj primanjkuje živinske soli? Kmetje se silno pritožujejo, da ni dobiti živinske soli. Trgovci na podeželju se izgovarjajo, da se jim ne izplača, da bi jo nabavili, ker pri prodaji te soli domala nič ne zaslužijo. Vsekakor bi bilo treba nekaj ukreniti, da bi živinorejci lahko dobili potrebno živinsko sol, ki jo mora biti v naši državi prav gotovo dovolj na razpolago.

Predstojništvo mestne policije sporoča vsem lastnikom biciklov in fiakerskih vozov, da bo rok za prijavo vozil potekel dne 29. t. m. in bodo zamudniki, ki ne bodo pravočasno prijavili vozil po 1. marcu morali plačati poleg redne še kazensko takso, ki znaša za vsak bicikel din 37.50, za kočijo pa din 67.50. Do 29. t. m. morajo istotako prijaviti lastniki motor-nih vozil svoje avtomobile in motocikle, ker bodo sicer morali plačati istotako kazensko takso, ki je pa znatno višja kakor za kolesa in kočije.

Tatvina kolesa. Železniškemu delavcu Ivanu Slamcu je izpred neke gostilne ukradel še neizsleden tat skoraj novo kolo znamke »Waffenrad«, ki je vredno okrog din 1.400.

zal publiki, ki je bila izrazito delavska. Godba je zaigrala več komadov, ki so dali duška navzočim, posebno pa je užgala pesem mešane-ga zbora »Vzajemnosti« iz Most »Mi proletarska mladina«. Te pesmi nismo še slišali na teh večerih. Posebej je treba poudariti, da je zbor še mlad, pa je vreden izredne pohvale. Enako so drugi sodelavci po svojih močeh pripomogli, da je večer lepo uspel. Sodružice in sodružice — naprej! V izobrazbi je moč — v delu rešitev! — Družnost!

Občni zbor delavskega kulturnega društva »Vzajemnosti« se je vršil v torek, dne 20. t. m. S. Petejan je podal predsedniško poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Svojo vzgojno nalogo je vršilo društvo s predavanji, ki jih je priredilo sedem, nekaj nameranih predavanj pa se ni moglo vršiti. Dramski odsek je naštel dve enodejanki in par govorilnih zborov ter je gostoval tudi pri okoliških »Vzajemnostih«. Najbolj aktiven je bil mandolinski odsek. Razen tega se je proti koncu leta ustanovil še esperantski odsek. Ker društvo ni imelo lastnih prostorov je bilo njegovo delo močno ovirano. Društvo želi pri-tegniti čim več delavske mladine v nameri, da jo vzgoji v res pravem socialističnem duhu. More pa seveda odgovarjati samo za tisto mladino, ki se zbira v okviru društva, v njegovih odsekih in pod društvenim nadzorstvom, ne pa tudi za ono, ki samo priložnostno prihaja v lokale. Lastni lokali bi v tem pogledu mogli mnogo koristiti društvu. V tem pravcu se je poznice gibal tudi debata. — Za pred-sednikom so podali poročila: S. Just Rodoš-kova namesto upravičeno odsotnega zapisni-karja s. Barbeka, S. Fanci Gregorčičeva kot blagajničarka je poudarila, da blagajna ne nudi ravno razveseljive slike. S. Ganter je podal poročilo za mandolinski odsek, ki si je iz skromnih početkov zgradil dokaj trdna tla pod nogami ter zabeleži v preteklem letu 10 nastopov. S. Zidanšek je omenil, da je pevski odsek po prvih poskusih prenehal, ker je bilo premalo zanimanja zanj. Gospodar s. Dokl je sporočil, da je inventar v redu in predložil to-čen seznam. V imenu nadzorstva pa je s. Vogrin predlagal razrešnico odboru. Debatu je bila prav živahna in tudi kritike se ni mani-kalo. Govorili so člani: Zidanšek, Vitko, Eržen, Jelen in Horvat. Po debati in sprejetju raz-rešnice je bila volitev novega odbora. Pred-loženi sta bili dve listi in je bila izvoljena lista s s. Petejanom na čelu, ostali odborniki so: Vrabl Joško, Gregorčič Fanci, Just Rodošek, Petejan Bruno, Tanc Anton, Dokl Konrad, Je-len Adolf in Eržen Viktor, v nadzorstvu pa so sodružice: Vogrin Franc, Domiter in Presl Stefan. S. Petejan je prosil, da naj članstvo podpira odbor v njegovem delu, nakar je za-ključil občni zbor. Pred pričetkom občnega zbora je mandolinski odsek »Vzajemnosti« pod taktirko s. Viherja zaigral »Delavski pozdrav«, ki so ga udeleženci občnega zbora stoji po-slušali in nagraditi mandoliniste z živahnim ploskanjem.

Občinski delavci so polagali obračun. — Minulo nedeljo dopoldne se je vršil občni zbor tukajšnje podružnice »Zveze oblačinskih delav-cov«. Zborovanje je otvoril in vodil pred-sednik sodrug Lorger Anton, ki je pozdravil zastopnika centrale s. Prezelja iz Ljubljane, tajnika KMO v Mariboru s. Vidovi-ča in druge delegate strokovnih organizacij, ki so se občnega zbora udeležili in ga pozdra-vili. Sledilo je poročilo funkcionarjev in sicer so poročali predsednik s. Lorger, zapisnikar s. Vogrin, blagajnik s. Bele, za nadzorstvo pa s. Krušnik, ki je tudi predlagal razrešnico sta-remu odboru, katerega je bila soglasno sprejeta. Zborovalci so nato razpravljali o bedi obla-čilnega delavstva in poverili novo izvoljeni odbor, da podvzame takoj vse potrebno za zvišanje mezd krojaškim pomočnikom in po-moščnicam, ki so, kakor je bilo ugotovljeno, celo nižje kakor so mezde v tekstilnih tovar-nah. Sestanki podružnice se bodo vršili od-slej redno vsak drug ponedeljek. V novi odbor je bilo izvoljenih tudi več mladih članov s s. Lorgerjem na čelu.

Enodnevi tečaj o trsnem rezu v vinogradu priredi v soboto, dne 24. februarja vinarska in sadjarska šola v Mariboru. Tečaj je brez-plačen in bo trajal od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Narodno gledališče. Sreda, 21. t. m.: zaprto. Četrtek, 22. t. m. ob 20. uri: »Kovarsstvo in lubezen«. Premiera. Red B. Petek, 23. t. m.: zaprto. Sobota, 24. t. m.: Othello, Znižane cene.

»Delavska Politika« ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

PREVALJE

Obrat papirnice počiva že od 24. decembra l. l. vsled pomanjkanje vode. Moški delavci so zaposleni pri raznih pomožnih in priprav-ljalnih delih, toda največ po 12 dni v mesecu, delavke pa so docela brez zaslužka. Pri Borzi dela v Mariboru bi imeli naši brezposelni do-biti podpore, pa se jim silno neredno izplaču-jejo. Kakšnih 14 brezposelnih že od 2. oz. 8. januarja ni prejele niti belica, četudi so do podpore upravičeni. Ako bi tovarna med tem pričela obratovati, bi brezposelni, čim bi bili pozvani na delo, izgubili pravico do podpore za nazaj. Ugotovili bomo, kje je iskati krivdo, da brezposelni ne dobe redno in pravočasno izplačanih podpor in se bomo na stvar še po-vrnili.

LAŠKO

Osnutek proračuna delavske občine Sv. Krištof Zadnjič smo objavili izdatke, to pot pa do-hodke občine.

Dohodki:

Obč. dokl. na vse drž. nep. davke 85 odst. (od predpisa 236.678.97 = 201.170.—).
Obč. trošarine: predvidenih 497 hl vina po 100 (50.000) 37 hl vin. mošta po 100 (4000.—) 137 hl piva po 100 (14.000.—), od hl alkohola, špirta, žganja, likerja, ruma in konjaka po 5 (5000); od 1 šumečih vin in drugih luksuznih pijač po 5 (1500.—).
Občinske takse: sprejem tuzemca v dom. zvezo po 50 (100); inozemca po 50 (50), za stav-beno dovolitev 50 (300), plesno zabavo 1 dan 50.—, prekorač. polic. ure 1 noč 50.—, psi: luksuzni 50.—, lovski 30.—, pastirski in mesar-ski 20.—, čuvaji 10.—, prenočnina tujcev od postelje 2.50, za izdajo živ. pot. listov 1.—, za podaljšanje 0.50, za prenos lastništva 0.50. — Dohodki obč. posestev in podjetij: najemnina poslopij 8400.—, lovska zakupnina 6700.—; ne-izterljive obč. davščine 63.000 (skupno 354.170).
Radi nove državne uredbe o alkoholnih trošarinah je vprašanje, kako bo občina nadome-stila izpad trošarin in našla kritje, o čemer bomo še poročali.

2. Osnutek proračuna turističnega odbora v Rimskih toplicah v občini sv. Krištof za pro-računsko leto 1940/41.

Izdatki:

1. Nadzorovanja (nagr. uslužbenca) 3000.—
2. napeljava cest, razsvetlj. iz Rim. topl. skozi Ogeče v Šmarjeto 2000.—
3. vodovod Ogeče—Rim, toplice 1500.—
4. popravila cest, potov in stez 10.000.—
5. nabava klopi za sprehajališča 2500.—
6. podpora SPD za planinsko kočo na Smohorju 500.—
7. pregled stanovanj in pis. potrebšč. 500.—
skupno Din 20.000.—

Dohodki isti (iz nočnin itd.).

3. Proračun ubožnega sklada občine Krištof za l. 1940/41.

Izdatki:

Denarne podpore domačim ubožcem 43.000, vzdrževanje ubožcev pri oskrbnih strankah 18.000, vzdrževanje ubožcev v hiralnicah 9000, v odgojnih zavodih 5000, nujne 1 kratne pod-pore 2000, prevoz ubožcev 400, pogrebni stroš-ki ubožcev 1000, obleka in obutev za ubožce 2200, za nepričakovane potrebe 2000 (skupno 82.600).

Dohodki

Takse od plesnih prireditev 200, prekorač. polic. ure 100, globe sres. nač. 300, prispev. iz občin. blag. 82.000 (skupno 82.600).

CELJE

Gledališče. V petek, dne 23. t. m. gostuje osebje Narodnega gledališča. Uprizore »Kon-to X«.

Najmanjša država na svetu je suverena kne-ževina Monaco, ležeča na francoski obali, ki ima le eden in pol kv. km. površine. Krog in krog te liliputanske države je vojno stanje: moške so zapustili svoje žene, mobilizacijski plakati so na hišah, avtomobili in tovarne so zaplenjene v korist armade, Monaco je pa nev-tralen. Dejstvo, da je knez Monaca častni ge-neral francoskih alpincev, da je njegova hči patroninja več francoskih polkov, da so vsi policaji in gasilci — okrog 300 jih je — fran-coski državljani in da ima kneževina dva topa, vse to nič ne spremeni nevtiralnosti Monaca. Monaco je paradiz. Državljanom te najmanjše države sveta ni treba opravljati vojaške službe. Pa še nekaj: državljani so oproščeni vseh dav-kov, vse državne stroške nosi namreč známe-nita igralnica v Monte Carlo. Monaco nima deviznih omejitev, v njegovem pristanišču pri-stojajo ladje vseh držav, saj se Monaco ne na-haja v vojnem stanju. V Monacu prebiva stalno 20 tisoč ljudi, toda od teh jih je več kot 80% inozemskih državljanih. Ljudi, ki se smejo po-našati, da so državljani kneževine Monaco, je samo 1761. To število je skoro vedno enako, kajti izredno težko je, postati državljan Monaca, kar je povsem razumljivo. Če bi bilo lahko dobiti državljanstvo v Monacu, bi država imela milijone državljanov, kajti kdo ne bi bil rad državljan države, ki nima vojaške obveznosti in kjer ni treba plačevati davkov.

Kaj zahteva delavec od bolniške blagajne? »Narodni Prace« piše v članku »Socialno za-varovanje in zahtevki ter dolžnosti zavarovan-cev: Uslužbenec zahteva, da bi si mogel sam izbrati zdravnika, kateremu zaupa, da se izvrši zdravniška preiskava in oskrba kar najhitreje in z vso vestnostjo; da ne zgubi mnogo časa s čakanjem v ordinaciji blagajniškega zdravnika ali v ambulatoriju bolniške blagajne; da bi dobil v potrebnih slučajih nakazilo za zdrav-nika specialista in za zdravljenje v bolnicah ter sanatorijih. Cilj bolniškega zavarovanja mora biti zahteva, da zdravnik bolniške blagajne ne napravi zavarovanja samo sposobnega za delo, ampak da ga tudi ozdravi.

Zadnje vesti

Pšenico izvažano v Italijo preko Splita. Vsak dan dospe na kolodvor v Splitu po 80 do 100 vagonov pšenice, ki jo nakladajo na dva v luki zasidrana italijanska parnika.

Vreme bo jasno in mrzlo po vsej državi. Benčin na nakaznice bodo pričeli deliti 1. marca.

Šest letalskih napadov na Helsinke so izvršili ruski bombarderji dne 20. februarja.

Nevtralne države na severu v vedno večji stiski

Spopad angleške vojne ladje z oboroženo nemško trgovsko ladjo v norveških vodah je dal povod za resne zapletitve.

Spopad angleškega rušilca »Cossak« z oboroženo nemško trgovsko ladjo »Altmark« pred vhomom v norveški fjord (zaliv) Josing, je napotil norveško vlado, da v obrambo svoje nevtralnosti protestira v Londonu. Nemčija pa je poslala protestno noto v Oslo.

Angleži ugotavljajo, da je »Altmark« bila oborožena in da je imela na krovu ujetje angleške mornarice. Nemci so s tem prekršili norveško nevtralnost, ker je oboroženim ladjam vojskujočih se držav prepovedano pluti po vodah nevtralnih držav, zlasti pa prevažati ujetnike. Norveške oblasti v Bergenu, kjer je parnik prvič pristal, niso izvršile preiskave na ladji »Altmark« in osvobodile

angleških mornarjev, zato je bila angleška admiraliteta prisiljena izdati ukrepe, da se ujeti angleški mornarji osvobodijo s sodelovanjem angleške vojne mornarice.

To ni prva prekršitev norveške nevtralnosti s strani Nemčije, povdarjajo Angleži. Dognano je, da nemške vojne ladje stalno plovejo po norveških vodah, da so bile v teh vodah napadene od Nemcev že tri trgovske ladje in da so se nemške podmornice preskrbovale ob norveški obali z vodo in življenjskimi potrebščinami. Norveška vlada je bila očividno preslaba, da bi si bila upala odločno nastopiti proti tem kršitvam njene nevtralnosti s strani Nem-

čije. Tako tudi v slučaju ladje »Altmark«.

Norveški parlament, ki se je sestel na zasedanje, je poslušal poročilo zunanjega ministra Kochta, ki je dejal, da norveške oblasti v Bergenu niso mogle ugotoviti ničesar nepravilnega na ladjem krovu. Pozneje pa so nekaj zasumile, zato so poslale za »Altmarkom« križarko, ki je pozvala parnik, da se ustavi. Kapitan nemškega parnika pa je odklonil še enkratno preiskavo in se samo zavezal, da ne bo uporabljal brezžične postaje, dokler bo ladja plula v norveških vodah.

Nemški tisk niti ne zanika angleških navedb glede ladje »Altmark«, pravi pa, da nastop Angležev pomeni hudo kršitev norveške nevtralnosti in da je treba obsoditi norveško vlado, ker se ni uprla osvoboditvi angleških ujetnikov z ladje »Altmark«, ampak se je zadovoljila s samim protestom. Nemčija bo odgovorila z represalijami.

Očitno je, da so nevtralne države preslabe, da bi se mogle uspešno upirati kršitvam nevtralnosti z ene ali druge strani. Gornjega incidenta pa bi ne bilo, ako bi nemška ladja »Altmark« plula v Nemčijo izven norveških teritorialnih vod in ne pristala ob norveški obali. Kršitev norveške nevtralnosti je mogoče preprečiti samo na ta način, ako bi jo spoštovale tako Nemčija kot tudi Anglija, v nasprotnem slučaju so incidenti v norveških vodah neizbežni.

Francoska in angleška pomoč Finski ter Švedski

Razširitev vojne na severu?

Svetovni tisk razširja vesti, da sta Anglija in Francija odločeni poslati na Finsko armado 100.000 mož.

Transporti na Finsko so mogoči samo preko Švedske. Ako bi poslali Anglija in Francija armado na Finsko, bi morala armada po morskem poti čez Severno morje v Skagerraski zaliv in v švedska pristanišča, od tam pa z železnico na Finsko. Druge poti ni.

Nekateri so mnenja, da bi Švedska morala dovoliti prevoz čet na Finsko v smislu čl. 16 pakta Društva narodov. Drugi zopet pravijo, da bi naj Finska

napovedala vojno Nemčiji in s tem prisilila Švedsko, da ji v smislu čl. 16 švedsko-finskega pakta pride na pomoč. Razlog za napoved vojne Nemčiji je, ker se nemški častniki vodilno udeležujejo bojov proti Fincem na ruski strani.

Vse te vesti je treba jemati z veliko rezervo, kažejo pa, kako zelo se zapleta položaj na vseh koncih in krajih in kako malo verjetnosti je, da bi nevtralne države mogle ostati nevtralne, ako bo vojna trajala dalj časa.

Iz Češke

V Protektoratu se dalje zaprte šole. Poročali smo že, da je vlada Protektorata uvedla za čas od 2. do 18. februarja na vseh šolah počitnice tako, da niso zaprte samo vse, češke univerze, ampak tudi srednje in osnovne šole. Sedaj je vlada Protektorata podaljšala počitnice na vseh šolah tudi preko 18. februarja do preklica. Razglas povdarja, da bo pouk ustavljen do nadaljnjega na vseh čeških in tudi nemških šolah. Vzroka razglas ne pove, očitno pa manjka šolskim upravam kuriva.

Kje so češki delavci v Nemčiji? DNB je opozorila, da odpeljeta dne 15. februarja iz Prage dva posebna delavska vlaka v Immendorf pri Braunschweigu za one delavce, ki so dobili vsled neugodnega vremena dopust za čas od 9. do 24. januarja pri podjetju Herman Goering, stavbeni prostor Immendorf. To oznanilo je bilo obenem poziv za vrnitev na delovno mesto. Paradiž, ki šteje 1761 ljudi

Aretacija predsednika češkega Sokola. Kot poroča »Exchange Telegraph«, je Gestapo v Pragi aretirala predsednika češkega Sokola Josefa Trublača, ki je star že sedemdeset let. Nemške oblasti navajajo kot vzrok aretacije, da je imel Josef Trublač zveze s češko opozicijo v inozemstvu.

Omejitev dedovanja. Izšla je naredba rajhovskega ministra pravde, ki uvaja sedaj razen za Osmarko tudi za Sudetsko ozemlje in za Protektorat Češke in Morave rajhovski zakon o dednopravnih omejitvah radi nezanesljivega obnašanja. Osebe, ki so zgubile državljanstvo v Protektoratu ali v rajhu, ne morejo ničesar podedovati v rajhu ali Protektoratu, ravno tako ne njihovi zakoniti svojci in otroci, če so tudi oni prizadeti z izgubo državljanstva v Protektoratu. Takim osebam se ne more tudi ničesar darovati in so vse tozadevne pogodbe, testamenti ali obljube neveljavne. Z naredbo so zlasti prizadeti politični emigranti, ki so šli na Francosko, v Anglijo in v Ameriko.

Kmetje ne smejo žita darovati. ČTK javlja, da zemljelci v smislu tozadevnega razglasa predsednika vlade o uporabi žita lastnega pridelka ne smejo žita niti zamenjati za žito pri drugih poljedelcih in ravnotako ne smejo žita niti v dobrodelne namene darovati. To stanje velja do preklica.

Nove vladine odredbe. Časopisi od sobote javljajo celo vrsto vladinih naredb, s katerimi se ureja gospodarstvo s senom in slamo, dovoz mesa in mesnih izdelkov, uvajajo nove nakaznice za živila, ureja izdelovanje in prodaja peciva, uporaba moke in masti za izdelovanje peciva, ki ni vezano na živilske nakaznice, uvajajo nove nakaznice za potnike in gostilne, uveljavljajo novi predpisi o izdelovanju barv, ureja vprašanje železniških in tovornih listov za prevažanje blaga iz Protektorata v rajh, prodaja semen za izdelovanje olja itd.

Svarilo v zvezi s prijavo olja in masti. Uradni list Češke in Morave ponovno opozarja na dolžnost prijave vseh zalog olja in masti, ki se jih uporablja za prehrano. Kdor bi te prijave ne izvršil na predpisanih formularjih, bo kaznovan do višine 500.000 Kron ali z zaplato do 6 mesecev.

Predpis o shranjevanju odpadkov. Uradni list objavlja razglas, ki nalaga vsem gospodarjem in gospodinjam, podjetjem, zavodom, uradom in sploh vsem, ki imajo odpadke, da so dolžni te odpadke shranjevati in sicer: staro železo, stare kovine, cunje, tekstilne odpadke, star papir, stare kože, kosti itd. Te odpadke je treba oddajati zbirateljem ali trgovcem z odpadki, ki jih morajo odvzeti vsaj enkrat na mesec. V nasprotnem slučaju se naj lastniki obrnejo na okrajni urad.

Izletni vlak v Prago. Čehi so začeli zopet pripravljati posebne izletne vlake z dežele v svoje kulturno in narodno središče, v zlato, stotopsto Prago. Iz znanega okrajja Chodsko, kjer so še ohranjene izredno krasne narodne noše, bosta pripeljala za Veliko noč kar dva posebna vlaka v Prago, kjer bodo Chodi obiskali razne znamenitosti mesta, tudi »Narodno gledališče«. Izlet bo stal z vožnjo, prehrano, prenočevanjem, vstopnino za gledališče in pregledom Prage z avtokarom skupno le 110 kron. Izleta se bo udeležila tudi tamošnja obrtna šola in vajenci, ki bodo priredili v Pragi poseben koncertni večer za praške vajece.

Reorganizacija obrtniških združenj

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je razpustila 102 obrtniški združenji v Sloveniji. Obrtniki pravijo, da razpust nima pravne podlage, zbornica pa pravi, da se razpust opira na razpis ministra trgovine in industrije. V zbornici in drugod so razpravljali o tej reorganizaciji. Od marca lani pa obrtni odsek pri TOI ni imel sej. Reorganizacija združenj ni enostavna. Tudi bi se morala združenja kaj posvetovati o problemu, pa niso imeli prilike. V nedeljo je bila sklicana plenarna seja Zveze obrtnih društev za dravsko banovino. Seja se pa ni vršila, ker je bila odložena. Ta borba velja samostojni obrtniški zbornici.

Ako se štedi na račun bolnišnic. Madžarski listi pišejo ostro o štednji vlade na račun bolnišnic, ki nikakor ni na mestu. V sklopu velike in moderne bolnišnice sv. Štefana v Budimpešti se nahaja paviljon z več oddelki. Paviljon pa je že star in bi bilo na mestu, da se zgradi nov. Vlada pa ni odobrila kreditov, ker bi gradnja novega paviljona stala poldrug milijon pengov. Posledica štednje se je pokazala v letošnji zimi. Pretekli teden je vdrla skozi streho voda v paviljon, ker se je topil sneg in je vrhu tega pričel padati tudi dež. Voda je poplavlila porodniški in otroški oddelki. Nastala je velika škoda. Strokovnjaki računajo, da bo popravilo starega paviljona stalo 100.000 pengov, toda paviljon bo kljub temu ostal star in neuporaben ter bo kmalu zahteval še večja sredstva za popravilo. S krpanjem se torej ničesar ne prihrani, do tega so prišli tudi na Madžarskem.

Delavski pravni svetovalec

Zavarovalnica (Trbovlje)

Vprašanje: Moja žena je podedovala hišo, ki je bila zavarovana za din 8000. Nato pa je dala v preteklem letu zmanjšati navedeno zavarovalno vsoto na din 3000. Zavarovalnica pa zahteva za preteklo leto premijo od zavarovalnega zneska din 8000. Ali je moja žena dolžna plačati zahtevano premijo za minulo leto, dasi se je pokojnikov brat kot dedič zavezal plačati vse pokojnikove dolgeve in tudi na hiši dolžno premijo?

Odgovor: Zavarovalnica ne ve za Vaše medsebojno razmerje ter je verjetno zato zahtevala plačilo zaostale premije od Vaše žene. Če pa je res pokojnikov brat kot dedič prevzel vse dolgeve in tudi premijo, ki jo je treba plačati zavarovalnici, naj Vaša žena o tem obvesti zavarovalnico in zahteva, da se zavarovalnica s pozivom na plačilo predmetne premije obrne na pokojnikovega brata. Če pa takega dogovora ni bilo, mora Vaša žena zaostalo premijo poravnati.

Nadure in izstavitev (Celje)

Vprašanje: V tekstilni tovarni sem bila zaposlena dalj časa in sem delala po 10 ur dnevno. Sedaj so mi odpovedali na 14 dni in delam v odpovedni dobi le 4 ure dnevno, dočim delajo ostali delavci po 8 do 10 ur. Ob priliki, ko mi je bilo odpovedano, sem podpisala neko izjavo, ne vem pa kaj. Ali lahko zahtevam plačilo za nadure in za izstavitev?

Odgovor: Tvrdba Vam je verjetno dala podpisati izjavo, da nimate od nje na nadurah in drugih zahtevkih ničesar več terjati. Ako ste tako izjavo podpisali potem, ko Vam je bila služba že odpovedana, je izjava in z njo odpoved zahtevkom po dosednji praksi sodišč veljavna. Da niste vedeli, kaj podpisujete, verjetno ne boste mogli dokazati, ker bo tvrdba gotovo dala za pričo kake svoje uradnike, ki bodo potrdili, da Vam je bila izjava pred podpisom točno prečitana, kot je to v takih primerih že običajno. Zahtevali bi potem takem lahko uspešno le mezdjo za izstavitev za čas odpovedne dobe po podpisu izjave, ker bi Vas morala tvrdba zaposlovati po 8 ur dnevno kot zaposluje ostale delavce in Vam bo zato morala za vsak dan še doplačati po 4 ure. Če pa ob izstopu zopet kaj podpisate, izgubite seveda tudi ta zahtevek.

Denar, založen na sodišču za nedoletnega otroka (Pesje)

Vprašanje: Mati je za svojega nezakonskega otroka založila hranilno knjižico na sodišču še

MASARYKOVE MISLI, IZREČENE V ZADNJI SVETOVNI VOJNI

»Naša naloga je, spoznati pomen človeške osebnosti brez ozira na razliko med posamezniki. To je resničen namen velikega ljudskega gibanja, ki je značilno za novi čas, ki korenini v socializmu in demokraciji.«

»Moderni humanizem priznava pravico slabotnih, kajti v tem je ves pomen naprednih gibanj in boja za človečanske pravice. Močni si pomagajo sami brez podpore. Naloga novega časa je, da pomagamo slabim in mladim, pa naj bodo to posamezniki, organizacije, razredi, narodi ali države. Povsod se zbirajo slabotni in zaupani. Sodelovanje, to je velik program našega časa. Zveza, svobodna zveza malih narodov in držav to je naša pot. To bo učinkovita organizacija človeštva.«

Mariborsko gledališče

Strauss: »Cigan baron«.

Med klasičnimi operetami je Straussov »Cigan baron« še vedno najpriljubljenejši in še dolgo ga bo zmagovito držala na odrih prelepa Straussova glasba, ki vedno znova očara poslušalca. Johann Strauss je genialen muzik, ki s svojo glasbo prestavi človeka naravnost v deželo, kjer se godi dejanje, pust, ki jo slika tako verno, da bi je rojen Madžar ne mogel bolje. Kot pravi Dunajčan pa se seveda ni mogel odreči valčkom in kjer je le mogoče, trikipi iz partiture veseli in boder tričetrtinski takt s prekrasnimi melodijami. Ni čuda, če so se izrazili znameniti skladatelji, da bi za glasbo »Cigan baron« dali vsa svoja dela.

Uprizoritev na našem odru je bila v celoti posrečena in gre režiserju g. Rasbergerju in kapelniku g. Hercogu polno priznanje, saj je igravska stran dosegla enak učinek, kakor glasbena. Plesne točke (koreograf g. Ilarastovič) so bile prav posrečene, zlasti so pozive medlo tretje dejanje. G. Igličeva kot Salfi in g. Manoševski kot Barinkay sta se s temperamentom in šarmom vživela v svoji vlogi in ju tudi pevsko odlično rešila. Velik uspeh je žel g. P. Kovič kot Zsupan, ljubko je prikazala Arseno g. Brumen-Lubejva, dočim je ciganke Czipro s rezkim glasom verno tolmačila g. Kovičeva. Posrečen je bil Carnero g. Gorinška, prav tako se je ugodno uveljavil g. Jare kot Otokar. Mirabella g. Gorinskove je bila igravsko posrečena, pevsko pa seveda premalo zajeta. Igralci ostalih manjših vlog so zadovoljili, zbor pa je pevsko bolj ustrezal kakor igravsko. — S.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, rag. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebnišne zdravne osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletnost od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

9. 11. 13. 15. 17. 19. 20. 22. 24. 26. 28. 30. itd. otroški Predpasniki ženski lastna manipulacija vedno novi kroji največja izbira Magdalenska oblačilnica A. Kumperžek, Maribor (Palaca dr. Sedaj) Valvazorjeva. — Ovečkova ulica — (smer Frankopanova ul.) Moške, ženske obleke po meri. Krojač v hiši.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324